

суспільної безпеки, спокою та порядку. Судова поліція, як елемент системи державної поліції, становила потужний механізм з широкими повноваженнями, основним завданням, якої відповідно до нормативно-правових актів II Речі Посполитій було проведення дізнання у кримінальних справах. Крім цього судова поліція в II Речі Посполитій виступала засобом утвердження влади на західноукраїнських землях.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Державний архів Львівської області, – Ф. 1. – Оп. 52. – Спр. 285. – Арк. 10 – 21.
2. Державний архів Рівненської області, – Ф. 86. – Оп. 3. – Спр. 2. – Арк. 192.
3. Державний архів Рівненської області, – Ф. 86. – Оп. 3. – Спр. 114. – Арк. 1–13
4. О.Разиграєв. Державна поліція Волинського воєводства в охороні громадського порядку у 1919 – 1926 рр. // « Польські студії » № 4 (« Дух і Літера » № 23) – Київ, 2011, с. 32
5. О.Білецька . Правовий статус судової поліції на західноукраїнських землях в складі Республіки Польща 1921-1939 рр. // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2012 р. – Випуск 55. – С. 39–45
6. О.Разиграєв. Організація діяльності Державної поліції Другої Речі Посполитої (1919- 1926 рр.) // Український історичний збірник. – 2011р.– Вип. 14, с. 89 – 102
7. Центральний державний історичний архів України, м. Львів. – Ф. 205. – Оп. 1. – Спр. 100. – Арк. 55 – 57
8. Organizacja instytucji policyjnych w II Rzeczypospolitej 1918-1926. Wybór źródeł i dokumentów. [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: <http://delta.lex.pl/pages/document/Organizacja-instytucji-policyjnych-w-II-Rzeczypospolitej-1918-1926-Wybor-zrodel-i-dokumentow/545864> (дата звернення 14.03.2015) – Назва з екрана.
9. Dziennik ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 19 marca 1928 r. Kodeks postępowania karnego. [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу : <http://dziennikustaw.gov.pl/DU/1928/s/33/313>
10. Ustawa z 24 lipca 1919r. o Policji Państwowej [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу : <http://panstwowa.policja.pl/pp/akty-prawne/8,USTAWA-z-dnia-24-lipca-1919-r-o-Policji-Panstwowej.html> (дата звернення 12.03.2015) – Назва з екрана.
11. Strzelecki W. Bezpieczeństwo na ziemiach Polski. Od kmiecia grodowego do granatowej armii. - Warszawa, 1934. - S.10

Гавур В.

Науковий керівник – проф. Алексієвець Л. М.

ГЕНЕЗА УКРАЇНСЬКО-ЯПОНСЬКИХ ДУХОВНО-КУЛЬТУРНИХ ВІДНОСИН У НОВІТНЬОМУ ВИМІРІ

В умовах сучасних інтеграційних процесів сформувалась своєрідна світова комунікативна павутина, що охоплює собою безліч суспільних сфер діяльності: економічну, політичну, культурну тощо. Але дана система не є монолітною, чим пояснюються складні політичні процеси другої половини ХХ ст., коли низка народів виборюють незалежність та поступово починають налагоджувати контакти з провідними світовими державами. Саме до такої категорії належить і Україна, народ якої на протязі багатьох століть потерпав від іноземного гніту та не мав змоги утворити міцну державу, і лише з 1991р. виборив суверенітет та отримав змогу вести самостійну зовнішню політику. Відповідно, повноцінне входження в геоінтеграційний процес потребує часу і витримки зі сторони як України, так і світового загалу. Однак, Україна вже здійснила такі важливі кроки, як: входження в ГУАМ у 1997 р., а також асоціація із ЄС у вересні 2014 р., налагодження відносин із США та східноазійськими країнами. Вже понад 20 років Україна підтримує хороші відносини з Японією. Тут, зокрема, слід відзначити і поступове встановлення культурних зв'язків, створення іноземних культурних центрів як в Україні, так і українських – на території держав-партнерів, а також взаємну культурно-просвітницьку діяльність.

Актуальність статті полягає у тому, що країни, які, здавалось, кардинально різняться між собою – такі, як Україна та Японія, здатні проявляти глибоку взаємну зацікавленість, активно співпрацювати в культурній сфері, переймати одна в одної культурний досвід. Також, думка автора зводиться до того, що, намагаючись налагодити тісні взаємозв'язки з потенційною державою - партнером, у першу чергу слід усвідомити її культурний поступ задля подолання зайвих бар'єрів і підвищення ефективності відносин.

Питання українсько-японських культурних взаємин має закономірно фігурувати як одне із фундаментальних у системі двостороннього партнерства між обома державами. Основи даного дослідження ще у ХХ столітті заклав

І. Світ, його справу плідно і впевнено продовжують науковці І. Бондаренко, В. Резаненко, О. Хоменко, В. Рубель та ін.

Насамперед слід сказати, що в статті увага акцентується на партнерських відносинах саме у духовно-культурній сфері. Лиш подекуди присутня духовно-матеріальна сторона – радше як доповнення задля висвітлення ціліснішої панорами даного дослідження.

Культурні відносини між Японією та Україною набули розгортання задовго до отримання незалежності останньою. Ще у 1916 р. театральна трупа К. Кармелюка-Каменського «Товариство українських артистів» проводила турне по містах Токіо, Кобе, Камакура та Йокогама. А також слід відзначити діяльність казкара і поета В. Єрошенка в 20-х рр. ХХ століття [1, с. 24; 5]. Однак тісніші відносини – на рівні національному, почали зароджуватись через 17 років. Для їх появи існували певні передумови. У першій половині ХХ століття за часів Російської імперії, а згодом — Радянського Союзу мали місце хвилі еміграції певного контингенту українського населення на Далекий Схід (зокрема – на територію Маньчжурії, яка з 1932 р. де-факто підпорядковувалась Японії). Емігранти поволі консолідувались у відокремлені колонії. Значної уваги заслуговує офіційно створена у 1935 р. «Українська Національна Колонія в Маньчжурії» (інша назва – «Українська Національна колонія Харбін»), основи якої були закладені ще двома роками раніше.

Зважаючи на це розуміємо, що в далеких від батьківщини краях українцям необхідна була певна духовна опора. І таким суспільно-культурним ядром української еміграції на територіях – тоді ще Китаю, стало м. Харбін. З 1907 року розпочинає свою діяльність «Український клуб» – осередок аматорських театральних гуртків, що спромігся в наступні роки створити школу, гімназію та бібліотеку які, щоправда, в 20-х рр. були конфісковані. Однак його колишні діячі з допомогою інших українських організацій наполегливо вели переговори з місцевою адміністрацією щодо повернення майна клубу [1, с. 76, 96]. У 1926 р. була створена організація «Січ», де діяли три відділи, зокрема – культурно-освітній. У 1928 р. організація починає ідентифікувати себе як філія «Просвіти», а легальний статус отримує в 1930 р. – завдяки сприянню американського посольства в Китаї [15, с. 285–286]. У 1932 р. постала молодіжна культурно-громадська організація «Комітет Громадських уповноважених», до числа яких входили представники дрібних та менш впливових клубів [1, с. 118]. У 1928 р. у тому ж таки Харбіні, від редакції «Гун бао» почало друкуватись періодичне видання «Українське життя», роботою над яким займались журналісти Н. Покровський, І. Паславський, редактори В. Іванов та М. Головачов. За певних обставин, видання друкувалось лише рік (до речі, маючи тираж в 11-12 тисяч примірників у тиждень), однак згадки про нього залишились в історії [1, с. 83 – 85].

У 1931–1932 рр. Маньчжурія зазнає окупації зі сторони Японії, відбувається формування уряду штучно створеної маріонеткової держави Маньчжоу-го. Сюди на проживання прибуває доволі велика кількість японців, частину яких (для прикладу, пан Танака, котрого відзначає І. Світ), як і новий уряд цікавить причина проживання стількох українців на зовсім чужій для них території. Згодом, завдяки порозумінню української інтелігенції з новим урядом, впродовж 1932–1937 рр. в м. Харбін видається «Маньчжурський вісник», якому вдається висвітлювати українську проблему еміграції. А в 1935 році українці офіційно отримують дозвіл на створення вище названої «Української Національної колонії Харбін», таким чином ставши єдиним культурним ядром українців на Далекому Сході. Також японська адміністрація в Маньчжурії офіційним меморандумом від 15 листопада 1933 р. тимчасово повертає українцям (на імена діячів П. Яхна, І. Світа та П. Марчишина) в Харбіні майно «Українського клубу» [1, с. 123–124]. Тоді ж поновлюється діяльність Українського Національного Дому (УНК), що діяв ще 15-а роками раніше на базі майна клуб'ян. Загалом слід сказати, що старання українських культурних діячів в Маньчжурії увінчались подвійним успіхом: завдяки їх діяльності українське населення усвідомило, що ще не забуте, а також місцеві жителі, зокрема представники японського контингенту отримали змогу ознайомитись з українською духовною культурою. Однак у кінці 30-х рр. діяльність суспільних організацій була поставлена в складне становище, особливо на початку Другої Світової війни, в основному – через жорстку цензуру.

Всередині 40-х рр., з приходом радянських військ на територію Маньчжурії, майже всі українські громадські та культурні діячі за можливості емігрували, здебільшого – в США.

Упродовж тридцяти наступних років між українцями та японцями на культурному фундаменті майже не спостерігалось взаємодії, за винятком того, що в 1954 р. при Хоккайдському університеті був заснований Інститут славістики. В основному взаємовідносини обмежувались діалогом «Радянський Союз – Японія», в рамках якого головною була політико-територіальна суперечка щодо Південних Курильських островів. Однак Харбінський період заклав основи майбутніх дружніх взаємовідносин між українцями та японцями.

За цих умов виникала потреба комфортної діалогової комунікації, яка піднімала питання укладання словників та транслітерації і транскрибування іноземних (в данному випадку – українських та японських) слів. З огляду на це зауважимо, що за період Маньчжурських взаємовідносин впливовішими були російська комуністична та японська політичні сили. Відповідно, вивчення російської та японської мов було прерогативою №1. Так як для українців ближчою була російська мова, вони здебільшого користувались системою транскрипції «кіридзі» Є. Поліванова, розробленою останнім ще у 1930 р. Система передбачала записування японських слів кирилицею [17]. Орієнтуючись на систему Поліванова, була складена більшість радянських російсько-японських словників. Однак, вже у 1944 р., стараннями А. Дібрової та В. Одинця був укладений перший, так званий «Україно – ніппонський словник», що включав у себе близько 11 тисяч слів [9]. А вже в роки незалежності, за співпраці О. Бондаренка із японським лінгвістом Т. Хіно, у 1998 р. – випущений україно-японський словник, орієнтований на допомогу при вивченні як японської, так і української мов для студентів [8]. Також зусиллями вітчизняних дослідників М. Федоришина, О. Коваленка, В. Рубеля були запропоновані українські системи транскрибування та транслітерації японської мови [6, 7, 10]. Цю проблему в своїх роботах також досить детально висвітлили О. Бондар, А. Шпігунов, І. Бондаренко.

У свою чергу, транслітерацією української мови займається японський лінгвіст Х. Накадзава. У 2009 р. він вивів свою систему, якою зараз в основному і користуються поціновувачі української мови та літератури в Японії [20].

Окремої уваги в галузі літературного контексту питання заслуговують 60-і рр. ХХ ст. В Японії зароджується шевченкознавство. У 1962 р. пропагандист шевченкового слова Тейске Сібуя заснував у Токіо «Японське товариство вивчення Шевченка» (“Ніхон Сефусенко кенкюкай). У 1964 р. видавництво Кокубунся видало “Збірник поезій Шевченка. Як умру... З нагоди 150-річчя поета” за редакцією того ж Сібуя. Це було перше окреме видання Шевченкових творів у Японії. Збірка містить 26 віршів, написаних між 1839 – 1861 рр, у перекладах п’яти японських авторів — Кануске Комацу, Такаюкі Мураї, Хачіро Тадзава, Тейске Сібуя, Дзюндзі Кіносита. У 1993 р. було опубліковане останнє, і напевне, найдовершеніше видання Шевченкових творів, котре виконала японський професор-славист Йоцуко Фудзія [3].

У тих же 60-х рр. свою діяльність у напрямку японістики розпочинає І. Дзюб. До цього часу, І. Дзюб здійснив переклади художніх творів таких японських письменників і поетів, як: Ясунарі Кавабата, Рюноске Акутагава, Кобо Абе, Кендзабуро Ое, Сосекі Нацуме, Моріо Кіта, Харукі Мураками. А в роки незалежності значний вклад в перекладанні японських творів на українську здійснили І. Бондаренко, Ю. Осадча, В. Рубель, В. Резаненко. Завдяки їхній роботі, українці мають змогу ознайомитись із фольклорними матеріалами, зокрема, японськими народними казками, приказками, прислів’ями, японською поезією та історичними хроніками [4, 5, 12, 13, 14, 16].

У 70-х рр. ХХ ст. Кіотська школа балетного мистецтва Теради встановила зв’язки з Київським державним хореографічним училищем, завдяки чому учні київської балетної школи отримали змогу щороку проходити стажування в Японії, а японські вихованці – в Україні. Відносини особливо поживались опісля проголошення незалежності України.

Активніше становлення та налагодження стосунків між обома державами розпочалось у 1992 р. і з цього моменту діалог розвивався по висхідній лінії. В результаті, в Україні за останні 2 десятиліття створювались центри, що працюють у напрямку допомоги місцевим жителям у знайомстві та поглибленні знань щодо Японії, вивченні її духовно-культурних досягнень. Водночас, в Україні популяризуються японські бойові мистецтва, на кшталт кендо, дзюдо.

Події та процеси попередніх століть, що мали місце як в Україні, так і в Японії, в останні роки активно привертають взаємну увагу обох народів. Від самого початку розвиток україно-японських культурних відносин доволі повільно, але невпинно прямував по висхідній лінії. Цьому завдячуємо титанічним зусиллям українських та японських культурних діячів, а згодом – урядам обох держав, що спромоглися встановити між настільки далекими за територією проживання та різними за культурними засадами народами доволі тісні зв'язки. Стає зрозуміло, що існують передумови для створення великих культурних центрів у Японії та Україні, де представники обох національностей мали б змогу пізнавати культурні надбання одна одної, набутих з плином століть.

Регулярно відбуваються взаємні візити діячів, що проводять активну культурно-просвітницьку роботу, сприяють створенню освітніх програм, виводячи культурне партнерство України та Японії на якісно новий щабель. Спостерігається дуже толерантне ставлення щодо української та японської діаспори в Японії та Україні. Усі перераховані чинники свідчать про поступове налагодження та інтенсифікацію спільного порозуміння в галузі культури. І, як бачимо, це сприяє успіху на таких фронтах, як дипломатія та економіка.

Цікаво, а чи досягли б україно-японські відносини теперішнього рівня, якби не було людей, котрі самовіддано вивчали б мову, історію, народну ментальність та релігію, моральні переконання та етикет іншої країни, та не ділилися б з нами своїми здобутками? І це стосується не лише Японії, але й усіх країн, з якими Україна встановила або ж збирається встановити дружні відносини.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Світ І. Українсько-японські взаємини 1903–1945. Історичний огляд та спостереження / Іван Світ. – Нью-Йорк, 1972. – 372 с.
2. Василь Єрошенко: український класик японської літератури. Мистецька сторінка [Електронний курс]. / Режим доступу: <http://storinka-m.kiev.ua/article.php?id=1056>.
3. Хоменко О. Японські переклади творів Тараса Шевченка / Оксана Хоменко // Вісник. Східні мови та літератури. – Вип. 4. – Київ, 1999.
4. Іван Дзюб: «Без щирого зацікавлення держави просування літератури не відбудеться». Літакцент : [Електронний курс] / Режим доступу: <http://litakcent.com/2011/12/12/ivan-dzjub-bez-schyroho-zacikavlennja-derzhavy-prosuvannja-literatury-ne-vidbudetsja/>.
5. Бондаренко І. Японська література: Хрестоматія. / Упорядники: Іван Бондаренко, Юлія Осадча // – В трьох томах. – Том 1-3. – К.: «Видавничий дім Дмитра Бураго», 2010-2012.
6. Федоришин М. Українська транскрипція японської мови / Мирон Федоришин. – Л.: «Львівська політехніка», 1994. – 34с.
7. Рубель В. Транскрибування японських слів засобами української мови: проблеми і пропозиції / Вадим Рубель // «Східний світ». – Вип. 4. – Київ, 2009. – С. 151—156.
8. Бондаренко І. Українсько-японський японсько-український словник. Навчальний словник японських ієрогліфів / Бондаренко І., Хіно Т. – К.: «Альтернативи», 1998 – 592 с.
9. Діброва А. Українсько-ніппонський словник / Діброва А., Одиноць В., під ред. Ясуда Сабуро. – Харбін, 1944. – 267с.
10. Коваленко О. Система японсько-української практичної транскрипції. Фонетичний аналіз / Олександр Коваленко // Збірник наукових праць ННДІУВІ. – Т. XXIX. – Київ. – 2012. – С. 197-215.
11. Накадзава Х. Нью-Експрес / 中澤英彦 // ウクライナ語. Українська мова. Діалоги. – 東京 – 白水社, 2009. – 頁 10–18.
12. Бондаренко І. Антологія японської поезії. Хайку. XVII–XX ст. Переклад з яп., передмова та коментарі / Іван Бондаренко. – К.: «Дніпро», 2002. – 365с.
13. Бондаренко І. Рьокан. Вибрані поезії / Іван Бондаренко – К.: «Грані-Т.», 2008. – 264с.
14. Бондаренко І. Антологія японської класичної поезії. Танка. Ренга. VIII–XVI ст. Переклад з японської, передмова та коментарі / Іван Бондаренко. – К.: «Факт», 2004. – 910 с.
15. Зуляк І. Міжнародна діяльність “Просвіти” у міжвоєнний період (1919–1939) / Іван Зуляк // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Вип.17. – Львів. – 2008. – С. 292-288.
16. Рубель В. Історія Середньовічного Сходу: Тематична хрестоматія: навч. посібник / Вадим Рубель. – Вид. 3-тє, доп. і перероб. – К.: Либідь, 2011. – С. 72-185.
17. Поливанов Евгений Дмитриевич и его система транслитерации «киридзи» [Електронний курс] / Режим доступу: <http://leit.ru/modules.php?name=Pages&pa=showpage&pid=1047&page=2>.